

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

2. Беленька Г. Екологічна казка у житті сучасної дитини. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. № 2. С. 124–132.
3. Гавриш Н. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці. Донецьк : Либідь, 2001. 216 с.
4. Машовець М., Карнаухова А. Вплив казки на формування особистості дитини: моральний аспект. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. № 7. С. 20–25.
5. Никитина М. А. Фольклор в эстетическом и нравственном воспитании школьников. Минск : Народная асвета, 2001. 101 с.

УДК 159.922.8

ГОТОВНІСТЬ ДО ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ЯК СПЕЦИФІЧНЕ ПСИХОЛОГІЧНЕ УТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ СТАРШОКЛАСНИКА

Козенюк М., здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: канд. психол. наук, доцент Кулакова Л.М.

Постановка проблеми. У якості основного виду діяльності, за допомогою якого людина досягає найважливіших життєвих цілей розглядається професійна діяльність. Саме від її якості залежить повнота самореалізації особистості. Тому в сучасних умовах конкурентоспроможність фахівців на ринку праці визначається не лише рівнем загальної та спеціальної підготовки, а й передбачає наявність таких якостей особистості як відповідальність, висока мобільність, швидка адаптація до динамічних умов праці тощо.

Слід зазначити, що сучасне суспільство також зацікавлене в якісній підготовці підростаючого покоління до життя і праці. Впровадження відповідних державних заходів покликане, перш за все, з одного боку зменшити соціальне напруження в суспільстві і створити якомога більше робочих місць, а з іншого вдосконалити існуючі умови ефективного використання робочої сили і забезпечити в майбутньому перспективні напрямки економіки кваліфікованими фахівцями.

Мета статті. Незначний життєвий досвід старшокласника, недостатні знання про свої психофізіологічні параметри та особистісні якості і водночас необхідність прийняття важливих рішень щодо свого майбутнього створюють значні труднощі для його професійного самовизначення як особистості. Саме тому мета повідомлення полягає у визначенні психологічних чинників готовності старшокласників до вибору майбутньої професії.

Виклад основного матеріалу дослідження. На основі проведеного теоретичного аналізу наукової літератури можна вважати слушним наступне визначення поняття «вибір майбутньої професії старшокласника» яка процес поетапного прийняття рішень, за допомогою яких учень старшої школи формує баланс між своїми нахилами, можливостями і потребами суспільства у кваліфікованих фахівцях; результатом цього процесу є вибір майбутньої професії і відповідної освітньої траєкторії.

Для того щоб вибір майбутньої професії старшокласником відбувався успішно, кожній людині необхідно володіти певними знаннями і вміннями, без яких здійснення вибору неможливе, тобто необхідно бути готовим здійснювати діяльність, спрямовану на вибір професії. Тому нам необхідно уточнити поняття «готовність до вибору майбутньої професії».

У психолого-педагогічній літературі значна увага приділена характеристиці готовності людини до виконання певної діяльності, ефективність будь-якої діяльності визначається психологічною та практичною готовністю до неї. У психології під готовністю розуміють такий стан людини, при якому вона готова отримати користь з певного досвіду [1, с. 45]. Або ж готовність – активно-дієвий стан особистості, установка на певну поведінку, мобілізованість сил для виконання завдання [4, с. 120].

Готовність до певного виду діяльності передбачає певні мотиви і здібності. Психологічними передумовами виникнення готовності до виконання конкретної навчальної чи трудової завдання є її розуміння, усвідомлення відповідальності, бажання домогтися

успіху, визначення послідовності і способів роботи. Така готовність – результат всебічного розвитку особистості з урахуванням вимог, що детермінуються особливостями діяльності, професією. М. Левітов детально проаналізував поняття «готовність до діяльності». Він розрізняє тривалу готовність і тимчасовий стан готовності, який може бути названий «передстартовим станом». Тимчасова готовність характеризує «стан мобілізації всіх психофізичних систем людини, що забезпечують ефективне виконання певних дій» [2, с. 68].

Сучасна педагогіка також приділяє увагу поняттю «готовність до професійного самовизначення». М. Мельник трактує готовність старшокласника до професійного самовизначення як складний цілісний стан особистості, що характеризується сукупністю морально-психологічних якостей старшокласника, що дозволяють йому усвідомити свої можливості, здібності і своє ставлення до певної професійної діяльності [3, с. 78].

Розвиток готовності старшокласника до вибору майбутньої професії націлений на те, щоб на заключному етапі навчання в загальноосвітній школі мета вступу до обраного закладу та навчання в ньому виявилися випускнику під силу. Тоді побудова його подальшої професійної кар'єри буде більш успішною.

Чинники психологічного характеру, які впливають на готовність старшокласників до вибору майбутньої професії, вивчалися багатьма авторами, зокрема, Р. Білоус, О. Вітковською, Н. Гончаровою, О. Губенко, Т. Колісник, М. Мельник, Н. Мосол, В. Рибалкою, З. Становських, І. Чечко, В. Ширинського.

Г. Резапкіна називає наступні психологічні чинники професійного самовизначення:

- особливості процесу вибору професії (час початку процесу професійного самовизначення, джерела отримання інформації про обрану професію, впевненість / невпевненість в правильності вибору одержуваної професії);

- уявлення про обрану професію (уявлення про її затребуваність в сьогоденні і майбутньому; про динаміку її престижності в порівнянні з попередніми роками; інформованість про можливі місця роботи; образ фахівця цієї професії, особистісні якості, якими він повинен володіти, а також самооцінка ступеня особистої відповідності обраній спеціальності);

- особливості процесу навчання у закладі професійної освіти (емоційне ставлення до процесу навчання, задоволеність якістю отриманої освіти, наявність / відсутність труднощів у процесі навчання, професійні наміри і плани) [5, с. 11].

Не можна не погодитися із думкою М. Мельник, що суттєве значення для вибору майбутньої професії старшокласником відіграють зовнішні умови професійного самовизначення, а саме:

- престиж професії – порівняльна оцінка суспільством або групою і її членами соціальної значущості професії. Високий престиж професії робить її найбільш привабливою в свідомості молоді і тим самим мотивує професійний вибір;

- затребуваність професії – така її характеристика, яка детермінує і, до певної міри, гарантує наявність робочих місць та посад з тієї чи іншої професії в майбутньому і можливість влаштуватися на роботу за своєю спеціальністю;

- наявність / відсутність можливості вступу до обраного закладу професійної освіти – ця характеристика оцінюється суб'єктом професійного самовизначення індивідуально за різними критеріями (наявність або відсутність необхідного рівня знань для успішного складання вступних іспитів, умови прийому, високий або низький конкурс під час вступу на спеціальність тощо) [3, с. 79].

Висновки. Отже, узагальнюючи сказане вище, цілком обґрунтоване наступне визначення поняття «готовність до вибору майбутньої професії». Готовність – внутрішня якість особистості (учня старшої школи), яка формується у процесі в життєдіяльності (в освітньому процесі); що характеризується ступенем сформованості узагальнених характеристик; завдяки якому забезпечується можливість особистості (учню старшої школи) свідомо і обґрунтовано обрати вид професійної діяльності і відповідної освітньої траєкторії. Отже, важливе значення для вибору майбутньої професії старшокласником відіграють

зовнішні умови професійного самовизначення такі як престиж професії, її затребуваність, а також наявність чи відсутність можливості вступу до обраного закладу.

Список використаної літератури

1. Ребер А. Большой толковый психологический словарь. Москва : Вече, АСТ, 2000. Т. 1. 560 с.
2. Левитов Н. Д. О психологических состояниях человека. Москва : Просвещение, 1964. 344 с.
3. Мельник М. Готовність до професійного самовизначення на етапі ранньої юності як психолого-педагогічна проблема. *Навчання і виховання обдарованої дитини : теорія та практика*. 2013. Вип. 1. С. 75–80.
4. Психологический словарь / авт.-сост.: В. Н. Коропулина, М. Н. Смирнова, И. О. Гордеева, Л. М. Балабанова. Ростов-на-Дону : Феникс, 2003. 640 с.
5. Резапкина Г. В. Скорая помощь в выборе профессии. Практическое руководство для педагогов и школьных психологов. Москва : Генезис, 2010. 48 с.

УДК 159.9 : 316.46 – 057.874

ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Командік О., здобувач ОС «магістр», спеціальності 053 «Психологія»,
VI курс РДГУ

Керівник: канд. психол. наук, доцент Кулакова Л.М.

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільству потрібні лідери. Потрібні не лише тому, що якість самих керівників стала нижчою, але і тому, що проблеми, які стоять перед країною, стали, як ніколи, гострими. І як людина не може жити і діяти без розуму, так і суспільство не може обходитися без лідерів, його мозкових центрів.

Нестача лідерів, мабуть, ще не найгостріша проблема. Ми все частіше стикаємося з прикладами деструктивного лідерства, коли лідер, який переслідує корисливі, антигромадські або навіть злочинні цілі, веде за собою інших людей, завдаючи відчутної шкоди як їм, так і всьому суспільству в цілому.

Мета повідомлення. Охарактеризувати основні детермінанти розвитку лідерських якостей у дітей молодшого шкільного віку.

Зміни, які відбулися в житті тягнуть за собою зміни і в дітях. Сучасна дитина більше вміє та знає, чим діти, народжені 20 років тому. Спостерігаються зміни їх ставлення до однолітків, дорослих, навколишнього світу в цілому. Поява комп'ютера в житті сучасної дитини сприяє зниженню уваги до спілкування з однолітками. Межі їх світу часто зводяться до монітора комп'ютера і телевізора. Для даної категорії дітей не зовсім характерний прояв лідерських якостей, для них лідерська позиція полягає в наявності у будинку персонального комп'ютера та іншої техніки [3, с. 27].

Формування лідерської цілеспрямованості, соціальної активності важливо починати з початком навчання в початкових класах. У цьому віковому періоді починає формуватися майбутня особистість дитини, її різноманітне ставлення до самої себе, оточуючих людей, до різних видів діяльності, розвиваються такі риси особистості, як ініціативність, дисциплінованість, цілеспрямованість, формуються життєві ціннісні орієнтації і відносини, що визначають поведінку в різних умовах життєдіяльності та викликають інтерес у вчених до даної вікової категорії. На підставі цього в даний час в психолого-педагогічній практиці необхідно брати за основу в освіті особистісно-орієнтований підхід, згідно з яким дитина є суб'єктом педагогічного процесу, і максимум уваги приділяється організації необхідних умов для емоційного, інтелектуального і соціального розвитку його особистості. Високий рівень інтелектуального, соціального та психологічного розвитку дає можливість дитині зайняти лідируючі положення в сьогоденні і в майбутньому оточенні, а також надає сприятливий вплив на більш повну реалізацію здібностей в різних видах діяльності.

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135